

Programma voor Toetsing en Afsluiting

HAVO 4

2018-2019

Inhoud

Voorwoord.....	3
Commissie van Beroep Eindexamen.....	3
Examinatoren HAVO-4	4
Overzicht van praktische opdrachten en toetsen	5
Toetsen en praktische opdrachten	6
Schoolexamens en herkansingen M3/H4/V4/V5:.....	6
Regels, afspraken en toegestane hulpmiddelen	7
Godsdienst /Levensbeschouwing	9
Nederlands.....	10
Frans.....	11
Engels	13
Maatschappijleer	14
Geschiedenis	15
Aardrijkskunde	15
Wiskunde A.....	16
Wiskunde B.....	16
Rekenen.....	17
Natuurkunde	18
Scheikunde	18
Biologie	19
Natuur, Leven en Technologie (NLT)	20
Economie	22
Bedrijfseconomie (M&O).....	22
Culturele Kunstzinnige Vorming	23
Kunst Algemeen.....	24
Kunst (Beeldend)	24
Kunst (Muziek)	25
Bewegingsonderwijs:.....	27
Profielwerkstuk.....	27
Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB).....	28

Voorwoord

Welkom in havo 4! In Havo 4 begint al het traject naar je eindexamen, je gaat vanaf nu werken aan je examendossier. Naast alle so's, repetities en andere opdrachten zul je voor de meeste vakken al één of meerdere cijfers halen die meetellen voor je eindexamen. Een aantal vakken sluit je zelfs al helemaal af in Havo 4. Het boekje dat nu voor je ligt bevat het Programma van Toetsing en Afsluiting. (PTA). Het is eigenlijk het spoorboekje op weg naar je eindexamen.

In dit PTA kun je vinden met welke toetsen en opdrachten je dit jaar te maken krijgt bij elk vak, welke stof er getoetst gaat worden en voor hoeveel procent deze al meetellen voor je eindexamen. Lees dit PTA goed door en pas je planning erop aan.

Je mag dit jaar ook één examentoets herkansen aan het einde van het jaar. Kies die zorgvuldig in overleg met je mentor. In het eindexamenreglement vind je meer informatie over je rechten en plichten mbt je examendossier.

Veel succes toegewenst!

Johan Bomert, afdelingsleider

Commissie van Beroep Eindexamen

(zie voor de volledige tekst het examenreglement)

De commissie bestaat uit vijf personen, te weten:

de voorzitter van de commissie, een externe deskundige die geen werknemer is of lid van het bevoegd gezag;

een van de afdelingsleiders, die niet direct betrokken is bij het afnemen van eindexamens, tevens secretaris van de commissie;

twee examinatoren werkzaam in de sector van waaruit het (de) bezwa(a)r(en) is/zijn ingediend;

een lid uit de geleding van ouders van (oud)leerlingen.

Alle leden worden aangezocht door de sector MAVO-HAVO-VWO.

Correspondentie dient gericht te worden aan:

Commissie van Beroep Eindexamen
p/a Centrale Administratie V.C.O.W.
Postbus 541
4330 AM Middelburg

Examinatoren HAVO-4

Voorzitter van het examen: Mw. I.A.K. Kuijpers, directeur

Secretaris van het examen: L.J.C. Rozendaal

Vak	Examinatoren
Godsdienst/Levensbeschouwing	mw. S. Hollebrandse
Nederlands	mw. C.W.J. v/d Meer-den Bouwmeester mw. A. Saman mw. M. van Verseveld
Frans	mw. M.L. de Visser mw. W.S. Bronzwaer-Smorenburg
Duits	mw. I. v/d Wege-Hofman
Engels	mw. I.M. Jacobs mw. W. Martejn-Hulsteijn mw. M.C. Kole
Maatschappijleer	dhr. L.J.A.V. Vandezande
Geschiedenis	dhr. A. Louws dhr. J.J. de Witte
Aardrijkskunde	dhr. D.J. de Zeeuw dhr. N. Brinkhuis
Wiskunde A	dhr. E.F.J. Buijs mw. L. Gijsen dhr. L. Bernouw
Wiskunde B	dhr. A.J. Eikelboom mw. W.J. Nagelkerke
Natuurkunde	dhr. R.J. Meier mw. A.M. de Witte
Scheikunde	mw. E.H. Glass-Visscher dhr. B.J.A. Vader
Biologie	dhr. A.M. Hartog dhr. M.A.T. Heijnen
NLT	mw. H. Bouma dhr. R.J. Meier dhr. D.J. de Zeeuw
Economie	dhr. J. Bomert
Bedrijfseconomie	dhr. J.C. Goossens
Culturele en kunstzinnige vorming	mw. H. Zijderveld mw. J.C.M. Dirkx-de Willigen
Kunst	mw. H. Zijderveld A. de Wolf
BSM	mw. J.E. Kerkhof dhr. R.P. Poppe
Bewegingsonderwijs	dhr. E.F.J. Buijs dhr. S.J. Koets dhr. R.P. Poppe

Overzicht van praktische opdrachten en toetsen

	Periode 1			P&T-week 1			Periode 2			P&T-week 2			Periode 3			P&T-week 3			Periode 4			P&T-week 4			som
lv							PO	543	20%	T	513	20%				PO	523	20%	PO	553	20%	PO	533	20%	100%
ne													M	513	15%				M	523	5%	T	533	10%	30%
fa																			T	513	10%	T	523	20%	30%
du	M	513	10%																			PO	523	10%	20%
en																			PO	513	10%	T	523	10%	20%
ma	T	513	20%							T	523	20%	PO	533	20%	T	543	20%				T	553	20%	100%
gs																T	513	20%				T	523	20%	40%
ak													PO	513	15%							T	523	25%	40%
wa																T	513	20%							20%
wb																T	513	20%							20%
na																T	513	20%							20%
sk																T	513	20%							20%
bi													PO	513	10%	T	523	25%	PO	533	15%				50%
nlt*																						T**	513	40%	40%
ec																T	513	10%				T	523	20%	30%
beco																T	513	30%							30%
ckv	PO	513	20%				PO	523	25%				PO	533	25%				PO	543	30%				100%
bv													PO	513	10%	T	523	10%	PO	533	15%	T	543	15%	50%
mu													PO	513	10%	T	523	10%	PO	533	10%	T	543	15%	45%
bsm**																T	513	15%	PO	523	8%	PO	533	23%	46%
* iedere module bij het vak NLT kent één of meerdere toetsen; samen vormen die één cijfer in kolom 513.																									
** BSM PO-cijfer is combinatiecijfer met PO in Havo 5, vormt samen 30%.																									
~PO-natuurkunde wordt in P&T-week 2 en 3 gehouden.																									

Toetsen en praktische opdrachten

Toetsen worden afgenomen in een programma- & toetsweek (P&T week), praktische opdrachten veelal in een periode. Hieronder vind je een overzicht wanneer de periodes zijn en wanneer de programma- & toetsweken dit schooljaar plaatsvinden. In een enkel geval zal, i.v.m. het grote aantal toetsen, de toetsperiode meer dagen beslaan dan de genoemde programma- & toetsweek.

Schoolexamens en herkansingen M3/H4/V4/V5:

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Lessen	Wo 22 aug. t/m Vr 26 okt. 2018	Ma 5 nov. 2018 t/m Vr 11 jan, 2019	Ma 21 jan. t/m Vr 22 mrt. 2019	Ma 1 apr. t/m Vr. 14 juni 2019
Schoolexamens	Ma 29 okt. t/m Vr 2 nov. 2018 (m.u.v. H4 en V5)	Ma 14 t/m Vr 18 jan. 2019	Ma 25 mrt. t/m Vr 29 mrt. 2019 (reservedata: Do 21 mrt. en Vr 22 mrt.)	Ma 17 juni t/m Vr 21 juni 2019 (m.u.v. M3)
Cijfers schoolexamens gepubliceerd	Ma 19 nov. 2018; 8.20 uur	Ma 4 feb 2019; 8.20 uur	M3: Di 2 apr. 2019; 8.20 uur H4,V4 en V5: Ma 8 apr. 2019; 8.20 uur	Ma 24 juni 2019; 8.20 uur
Inschrijven herkansing schoolexamens	Do 22 nov. 2018; uiterlijk 12.00 uur	Ma 11 feb. 2019; uiterlijk 12.00 uur	Do 4 apr. 2019; uiterlijk 12.00 uur	M3: Vr 14 juni uiterlijk 12.00 uur. H4,V4, V5: Wo 26 juni 2019; uiterlijk 12.00 uur
Herkansing M3	Do 29 nov.2018; 7 ^e en 8 ^e uur	Ma 18 feb. 2019; 7 ^e en 8 ^e uur	Di 9 apr. 2019; 7 ^e en 8 ^e uur	Do 19 juni 2019 1 ^e en 2 ^e lesuur
Herkansing: H4, V4, V5				Di 2 juli 2019
Cijfers herkansing gepubliceerd	Vr 5 juli 2019			

Leerlingen H4/V4/V5 hebben recht op één herkansing van een gemaakt schoolexamen. Leerlingen M3 hebben een herkansing na iedere periode.

Alle behaalde resultaten maken deel uit van het schoolexamendossier, maar zullen, met uitzondering van het (laatste) herkansingsresultaat ook als cijfer op het rapport meetellen van M3/H4/V4/V5 tenzij anders aangegeven.

Regels, afspraken en toegestane hulpmiddelen

Voor het MAVO, HAVO en VWO-examen.

Lees het onderstaande nauwkeurig en handel ernaar!

1. Fietsen altijd in de fietsenstalling.
2. De tijden van de examenzittingen, met de lokaliteiten vind je tijdig op website en/of ELO.
3. Je moet **een kwartier voor de aanvang** van het schoolexamen **aanwezig** zijn.
4. Art. 19, lid 5 van het Examenreglement CSW luidt: "Een kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk een half uur na de aanvang van de toets tot die toets worden toegelaten. Hij levert al zijn werk in op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt".
5. Bij ieder vak is een basispakket hulpmiddelen toegestaan. Zorg dat je dat altijd bij je hebt.
 - schrijfmaterialen;
 - tekenpotlood;
 - blauw en rood kleurpotlood;
 - liniaal met millimeterverdeling;
 - passer;
 - geometrische driehoek;
 - vlakgum;
 - eenvoudige rekenmachine (geen grafische rekenmachine).
 - een eendelig verklarend woordenboek Nederlands;
 (Waarschuwing: De betekenis van een vakterm, voortvloeiend uit het examenprogramma, kan in een examenvak anders zijn dan in een algemeen woordenboek. De kandidaat wordt geacht de betekenis te kennen die geldt binnen het vak, en kan zich niet beroepen op een afwijkende of meer algemene omschrijving in het woordenboek.)
6. Het is verboden andere dan in punt 5 genoemde hulpmiddelen en boeken/tassen in het examenlokaal te brengen.
7. Niet inleveren van je werk betekent een definitieve afwijzing.
8. Bij ziekte of andere onverhoopte afwezigheid onmiddellijk bericht geven aan de afdelingsleider.
9. Over de inhoud van het examen mogen geen mededelingen worden gedaan.
10. Het gebruik van Tipp-Ex is niet toegestaan. Je mag niet met potlood schrijven (behalve bij het tekenen van grafieken).
11. Niet van je plaats komen. Om papier vraag je door je hand op te steken. De docent komt dan naar je toe. Op dezelfde wijze vraag je om een gang naar het toilet. Een van de docenten begeleidt je voor zover betamelijk.
12. Het is niet toegestaan voor het officiële einde van de zitting opgaven mee te nemen de zaal uit. Deponeer de opgaven met je naam erop in een bak. Na de zitting ophalen is wel toegestaan.
13. Laatste kwartier rust. Niemand mag de zaal dan nog verlaten.
14. Al het gemaakte werk invouwen in dubbel vel. Als het werk eenmaal is ingeleverd, kunnen er geen aanvullingen worden geaccepteerd.
15. Op alle in te leveren bladen: naam, ex.nr., vakdocent.

Aanvullende regels m.b.t. hulpmiddelen z.o.z.

16. Bij onderstaande vakken is bovendien nodig (**alle hulpmiddelen zelf meenemen, tenzij anders vermeld**):

Nederlands:

Een eendelig verklarend woordenboek (zie ook punt 5 hierboven)
Voorbeeld briefsjabloon Nederlands (*alleen VMBO*)

Engels, Frans, Duits:

Een woordenboek Vreemde taal – Nederlands en ook
een woordenboek Nederlands - Vreemde taal.

Beiden in één band, maar ook in afzonderlijke delen is toegestaan.

Bij het vak *Engels* is een woordenboek Engels-Engels toegestaan **in plaats van** een woordenboek Engels-Nederlands.

Niet toegestaan: een elektronisch woordenboek of een leespen*

* Tenzij hiervoor schriftelijk toestemming is verleend.

Latijn, Grieks:

Een woordenboek en een grammaticaoverzicht (in het woordenboek of los) zonder voorbeeldzinnen en toelichting op het gebied van syntaxis.

Wiskunde:

Windroos (*alleen VMBO*)

Roosterpapier in cm²

Grafische rekenmachine* (*HAVO en VWO*)

Nask 1 en Nask 2 (VMBO):

BINAS vmbo gt 2^e editie

Natuurkunde, Scheikunde en Biologie (HAVO en VWO):

BINAS, 6^e druk**

Aardrijkskunde (HAVO en VWO):

Grote Bosatlas, 54^e druk (VWO)

Grote Bosatlas, 55^e druk, inclusief aanvullend katern (HAVO)

ZORG VOOR EXTRA BATTERIJEN!!

* De grafische rekenmachine moet in examenstand staan, dan wel dient het geheugen te zijn gewist door een 'reset' van de gehele machine.

** Het is niet toegestaan aantekeningen in Binas te maken, uitgezonderd zijn de in opdracht van de docent aangebrachte correcties in de tabellen. Het plakken van onbeschreven tabs is niet toegestaan.

Godsdienst /Levensbeschouwing

1. Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	hoofdstuk 13 en 14
Duur:	50 minuten
Datum:	In P&T-week 2
Weging:	20 % van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
Beoordelingscriteria:	Bij de toets wordt een puntenverdeling op het opgavenblad vermeld; de definitieve normering wordt na correctie van de toets vastgesteld.
2. Praktische opdracht: thema Beelden, symbolen en rituelen	
Stofomschrijving:	De opdracht wordt gemaakt in tweetallen. Doel is het ontdekken, bestuderen en kritisch bekijken van beelden, symbolen en rituelen in het eigen leven en de samenleving.
Duur:	Incl. lessen: 10 sbu
Datum:	Uiterlijk week 13
Weging:	20 % van het schoolexamencijfer
Kolom:	523
Beoordelingscriteria:	De opdracht wordt beoordeeld volgens een van te voren bekend gemaakt beoordelingsformulier.
3. Praktische opdracht: Filmanalyse	
Stofomschrijving:	Deze praktische opdracht bestaat uit het beoordelen van een film vanuit de levensbeschouwelijke invalshoek, waarbij gebruik wordt gemaakt van de thema's van de hoofdstukken 13 t/m 16 van de methode Perspectief. De opdracht wordt gemaakt in groepsverband vanuit één van de thema's. Doel is het kritisch bekijken van een film, het herkennen, beschrijven en evalueren van levensbeschouwelijke items en het formuleren van conclusies.
Duur:	Incl. lessen: 10 sbu
Datum:	Uiterlijk week 24
Weging:	20 % van het schoolexamencijfer
Kolom:	533
Beoordelingscriteria:	De opdracht wordt beoordeeld volgens een van te voren bekend gemaakt beoordelingsformulier.
4. Praktische opdracht: Levensvisieboek deel 1	
Stofomschrijving:	Deze praktische opdracht bestaat uit het maken van het levensvisieboek-opdrachten van de hoofdstukken 13 en 14. De leerling toont hierin zijn/haar reflectie op de eigen opvattingen en geeft blijk van de eigen visie ten aanzien van de behandelde thema's.
Duur:	8 sbu
Datum:	Uiterlijk week 3
Weging:	20 % van het schoolexamencijfer
Kolom:	543
Beoordelingscriteria:	De opdracht wordt beoordeeld volgens een van te voren bekend gemaakt beoordelingsformulier
5. Praktische opdracht: Levensvisieboek deel 2	
Stofomschrijving:	Deze praktische opdracht bestaat uit het maken van het levensvisieboek-opdrachten van de hoofdstukken 15 en 16. De leerling toont hierin zijn/haar reflectie op de eigen opvattingen en geeft blijk van de eigen visie ten aanzien van de behandelde thema's.
Duur:	8 sbu
Datum:	Uiterlijk week 21
Weging:	20 % van het schoolexamencijfer
Kolom:	553
Beoordelingscriteria:	De opdracht wordt beoordeeld volgens een van te voren bekend gemaakt beoordelingsformulier

Nederlands

Domein B: Mondelinge taalvaardigheid:

Debat	Spreek- en luistervaardigheid
Stofomschrijving:	<i>Nieuw Nederlands</i> Cursus Mondelinge vaardigheden H1 en 4
Werkwijze:	Debat in groepjes van vier leerlingen. De onderwerpen van de debatten zijn vooraf bekend. Leerlingen bereiden zich voor door zich in te lezen in het onderwerp en de vaardigheid te oefenen in de les.
Duur:	30 minuten per viertal
Datum:	SE-periode 3
Weging:	15 %
Kolom:	513
Beoordelingscriteria:	De cijfers worden vastgesteld aan de hand van vooraf vastgestelde, met de leerling besproken en op Elo gepubliceerde criteria. Het cijfer wordt vastgesteld op 1 decimaal.

Monoloog	Spreek- en luistervaardigheid
Stofomschrijving:	<i>Nieuw Nederlands</i> Cursus Mondelinge vaardigheden H1 en 2
Wijze:	Monoloog, in de vorm van een motivatiefilmpje.
Duur:	2 minuten
Datum:	Periode 4
Weging:	5 %
Kolom:	523
Beoordelingscriteria:	Het cijfer wordt vastgesteld aan de hand van vooraf vastgestelde, met de leerling besproken en op Elo gepubliceerde criteria. Het cijfer wordt vastgesteld op 1 decimaal.

Domein A: Leesvaardigheid:

Leesvaardigheid	
Stofomschrijving:	<i>Nieuw Nederlands</i> Cursus Leesvaardigheid H1 en 2 en Cursus Argumentatieve vaardigheden H1
Wijze:	Schriftelijke toets
Duur:	90 minuten
Datum:	P&T-week 4
Weging:	10 %
Kolom:	533
Beoordelingscriteria:	Het cijfer wordt vastgesteld aan de hand van een vooraf vastgesteld correctiemodel. Het cijfer wordt vastgesteld op 1 decimaal.

Frans

Taaltaak	leesvaardigheid
Stofomschrijving:	De leerlingen maken gedurende het hele schooljaar een serie teksten die door de docent aangeboden worden. Aan deze teksten wordt zowel in de les als thuis gewerkt en vormt het leesportfolio Frans van de leerling. De leerling houdt zelf een logboek bij om de eigen leesprogressie inzichtelijk te maken.
Inleverdata:	Het hele lopend schooljaar door.
Beoordelingscriteria	Voldoende/onvoldoende

Schriftelijke toets	leesvaardigheid
Stofomschrijving:	De leerlingen krijgen vanaf januari tijdens de lessen Frans 3 leestoetsen gebaseerd op examenteksten mavo en havo. Het gemiddelde van deze 3 toetsen vormt het se-cijfer leesvaardigheid.
Organisatie:	Klassikaal
Hulpmiddelen:	Woordenboek F-N
Datum:	toets 1 – medio januari toets 2 – medio maart toets 3 – medio mei
Weging:	10% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
Beoordelingscriteria:	volgens het correctievoorschrift CITO Frans

Schriftelijke toets	voorbereiding schrijfvaardigheid
Stofomschrijving:	De leerlingen maken een theoretische voorbereidingstoets op de zakelijke brief. In deze theoretische toets worden relevante zinnen en grammatica afgetoetst die de leerling bij het schrijven van zijn brief kan gebruiken.
Hulpmiddelen:	-
Duur:	50 minuten
Datum:	begin P&T-week 4
Weging:	wordt gemiddeld met de zakelijke brief. De theoretische toets telt voor 1/3 ^e , de brief 2/3 ^e . Het totaal telt 20% van het schoolexamencijfer.
Kolom:	(523)
Beoordelingscriteria:	75% van de opgaven moet goed zijn voor het cijfer 6.

Schriftelijke toets	schrijfvaardigheid
Stofomschrijving:	De leerlingen schrijven een zakelijke brief.
Hulpmiddelen:	Elektronisch woordenboek (Van Dale online), een tijdens de les overhandigde selectie uit het "manuel" van Libre Service, spellingscontrole Frans.
Duur:	90 minuten
Datum:	P&T-week 4
Weging:	wordt gemiddeld met de theoretische toets. De theoretische toets telt voor 1/3 ^e , de brief 2/3 ^e . Het totaal telt 20% van het schoolexamencijfer.
Kolom:	523
Beoordelingscriteria:	volgens het correctievoorschrift CITO Frans

Duits

Boekpresentatie	
Stofomschrijving:	Een literair werk; wordt gekozen uit een lijst die door de Duitse sectie is samengesteld. Leerling leest zelfstandig en maakt hierover een verslag en een presentatie (bepaalde thema's moeten worden hierin uitgelicht). Leerling wordt beoordeeld op presentatie (uitspraak etc.) en inhoud
Presentatievorm:	Presentatie; in tweetallen; voertaal is Duits
Duur:	10 minuten
Datum:	In periode 1
Weging:	10 %
Kolom:	513
Opmerking:	

Taalportfolio	
In H4 wordt een begin gemaakt met de samenstelling van een taalportfolio. Dat is een dossier dat proeven (taaltaken) bevat van vaardigheden, gerelateerd aan het Europees Referentie Kader. Aan het eind van het cursusjaar H4 wordt de inhoud van het portfolio becijferd. Het cijfer telt mee voor het overgangsrapport	
De taaltaken worden in één bestand aangeleverd (via de ELO), voorzien van titelblad met in ieder geval je naam, klas en docent.	
<p>I Zoek twee teksten uit van tenminste 1 A4, eventueel van internet, met bijvoorbeeld als thema mode, sport of muziek. (Duitse tekst uiteraard).</p> <p>Schrijf van deze twee teksten een samenvatting in het Nederlands van een half A4 (per tekst). Je geeft dus geen precieze vertaling (geen google translate etc.), maar je vat het samen. Geef de bron ook aan; of de link</p>	
<p>II Kijk naar een Duitstalig informatief sportprogramma, een documentaire of een ander informatief programma, en stel over het programma 10 vragen op van algemene aard in het Duits en geef natuurlijk ook antwoord hierop (in het Duits).</p> <p>Stel mooie zinnen op en geef mooie complete zinnen als antwoord. Hoe uitgebreider, hoe beter.</p> <p>Vermeld duidelijk de bronnen, hoe laat, welke zender enz</p>	
<p>III Zoek advertenties van pensions/hotels in Duitsland. Je verzamelt deze gegevens (naam, plaats etc.) en boekt een kamer in een Duitstalig gebied. Noteer de bron of de website van dit hotel!</p> <p>Je doet dit in de vorm van een brief of een e-mail, gericht aan het plaatselijke VVV kantoor in Duitsland (hier zoek je dus ook het adres van).</p> <p>Je levert de gevonden informatie op internet in en de brief. (Graag lettertype Arial, 12 punten, regelafstand 1 ½)..</p>	
Boekverslag of toets:	
Als voorbereiding op de literatuuropdrachten in H5 worden er in H4 twee titels gelezen van de HAVO bovenbouwlijst, in totaal minimaal 3 punten. Deze boeken worden getoetst (SE boekpresentatie in periode 2 en een boektoets of boekverslag in periode 3) en tellen mee voor het rapport	

Praktische opdracht	
SE Aken	
Stofomschrijving:	Aan het eind van de cursus H4 vindt er een excursie naar Aken plaats. Deze excursie wordt door de leerlingen zelfstandig voorbereid (Op school krijgen zij hiervoor één uur per week tijdens periode vier in het computerlokaal). Ter voorbereiding van de excursie moeten er verschillende opdrachten worden uitgevoerd, zoals het schrijven van e-mails aan bedrijven, het voorbereiden van een interview en het maken van een folder. Tijdens de excursie moet er een gesprek gevoerd worden met native speakers. Tevens wordt er een bezoek gebracht aan een bedrijf of instantie naar keuze en hier een interview afgenomen. Ook wordt er door de leerlingen een route bedacht en gewandeld door Aken.
Presentatievorm:	Na de excursie wordt door de leerlingen een presentatie gehouden over de excursie, en een verslag ingeleverd en wordt het werk van de leerlingen in zijn totaliteit (voorbereiding, uitvoering, verslag en presentatie) beoordeeld.
Datum:	In P&T-week 4
Weging:	10 % van het schoolexamencijfer
Kolom:	523 (Dit cijfer telt niet mee voor de overgang naar HAVO 5)
Opmerking:	

Engels

Praktische opdracht	
Stofomschrijving:	Presentatie van een van de gelezen boeken.
Vorm:	In groepjes; er mag gebruik gemaakt worden van multimediale toepassingen.
Duur:	10 – 15 minuten.
Datum:	Direct na de meivakantie; tijdens een les Engels. Dit SE kan niet worden herkanst.
Weging:	10% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513

Literatuur	
Stofomschrijving:	2 boeken ter voorbereiding op de praktische opdracht. De (niet verkorte) boeken dienen in oorspronkelijk Engels geschreven te zijn; elk boek bevat minimaal 150 pagina's en per schrijver mag 1 boek gelezen worden. De literaire werken moeten altijd goedgekeurd zijn door de docent.
Inleverdata:	boek 1: direct na de herfstvakantie boek 2: direct na de kerstvakantie
Toetsing:	Boek 1: Schrijfvaardigheidsopdracht die meetelt voor de overgang naar H5, weging 2 Boek 2: Spreekvaardigheid die meetelt voor de overgang naar H5, weging 2.
<i>Beoordelingscriteria:</i>	Volgens rubric ERK.
Beoordeling:	De boeken dienen als basis voor een cijfer spreekvaardigheid bij de PO H4, een cijfer schrijfvaardigheid H4 en het mondeling SE in H5.

Schriftelijke toets	
grammatica	
Stofomschrijving:	Een toets over de behandelde grammatica.
Duur:	60 minuten.
Datum:	In P&T-week 4
Weging:	10% van het schoolexamencijfer
Kolom:	523
Beoordelingscriteria:	Volgens een correctiemodel.

Maatschappijleer

1. Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Uit: Thema's Maatschappijleer: hoofdstuk 2: 'Rechtstaat', par. 1 t/m 7
Duur:	50 minuten
Datum:	Maandag 8 oktober
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
Beoordelingscriteria:	op het opgavenformulier wordt het maximaal te behalen punten per vraag vermeld. Als bij een vraag een verklaring of uitleg vereist is, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

2. Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Uit: Thema's Maatschappijleer: hoofdstuk 2: 'Parlementaire Democratie', par. 1 t/m 9
Duur:	50 minuten
Datum:	In P&T-week 2
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	523
Beoordelingscriteria:	op het opgavenformulier wordt het maximaal te behalen punten per vraag vermeld. Als bij een vraag een verklaring of uitleg vereist is, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

3. Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Uit: Thema's Maatschappijleer: hoofdstuk 4: 'Pluriforme Samenleving', par. 1 t/m 8 (blz. 112-147);
Duur:	50 minuten
Datum:	In P&T-week 3
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	543
Beoordelingscriteria:	Op het opgavenformulier wordt het maximaal te behalen punten per vraag vermeld. Als bij een vraag een verklaring of uitleg vereist is, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

4. Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Uit: Thema's Maatschappijleer: hoofdstuk 5: 'Verzorgingsstaat', par. 1 t/m 6
Duur:	50 minuten
Datum:	In P&T-week 4
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	553
Beoordelingscriteria:	Op het opgavenformulier wordt het maximaal te behalen punten per vraag vermeld. Als bij een vraag een verklaring of uitleg vereist is, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

5. Praktische opdracht	
Stofomschrijving:	De praktische opdracht bestaat uit een project verkiezingen. De leerlingen zullen politieke partijen vormen en een verkiezingscampagne voorbereiden. Daarbij zullen ze een programma schrijven, posters en flyers maken, speeches schrijven en houden en een debat voorbereiden en houden. De leerlingen zullen tijdig schriftelijk instructies krijgen over de opdrachten en de eisen die eraan gesteld worden.
Presentatievorm:	Diverse vormen
Datum:	Begin in P&T week 2
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	533
Beoordelingscriteria:	volgens een beoordelingsmatrix, die van te voren aan de leerlingen wordt uitgereikt.

Geschiedenis

Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Handboek historisch overzicht: Hoofdstuk 1 t/m 6 Opdrachtenboek: Hoofdstuk:1 t/m 6. Getoetst worden kennis, inzicht en vaardigheden over de leerstof van de tijdvakken 1 t/m 6 inclusief de kenmerkende aspecten.
Duur:	60 minuten
Datum:	In P&T-week 3
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
Beoordelingscriteria:	vastgelegd in antwoordmodel. De puntenverdeling staat op de toets vermeld.

Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Katern GWP Rechtsstaat en democratie. Getoetst worden kennis, inzicht en vaardigheden over de leerstof van tijdvak 5 t/m 10 (inclusief de kenmerkende aspecten) en de rechtsstaat en democratie.
Duur:	60 minuten
Datum:	In P&T -week 4
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	523
Beoordelingscriteria:	vastgelegd in antwoordmodel. De puntenverdeling staat op de toets vermeld.

Aardrijkskunde

1. Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Tekstboek en werkboek BuiteNLand HAVO-4; Bestuderen: - Hfst 1: paragraaf 7,8,9, - Hfst 2: paragraaf 7,8,9, - Hfst 4: geheel. - Daarbij behorende werkboekopdrachten - Aanvullend lesmateriaal
Duur:	90 minuten
Datum:	In P&T-week 4
Weging:	25% van het totale schoolexamencijfer
Kolom:	523

2 Praktische opdracht	
Stofomschrijving:	Keuze uit het boek "Eigen omgeving".
Wijze van toetsing:	Te bepalen in overleg met de docent
Periode:	In periode 3
Weging:	15% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
Beoordelingscriteria:	Worden periode 3 bekend gemaakt.
Beoordeling:	Eind van periode 3

Wiskunde A

1. Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Getal en Ruimte havo A deel 1: - H1 Rekenregels en verhoudingen - H2 Verwerken van data - H3 Tabellen en grafieken - H4 Handig tellen
Duur:	100 minuten
Datum:	In P&T-week 3
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
Beoordelingscriteria:	Op het opgavenformulier wordt het maximum aantal te behalen punten per vraag vermeld. Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening vereist is, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Wiskunde B

1. Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Getal en Ruimte havo B deel 1: - H1 Formules, grafieken en vergelijkingen - H2 Veranderingen - H3 Hoeken en afstanden - H4 Werken met formules
Duur:	100 minuten
Datum:	In P&T-week 3
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
Beoordelingscriteria:	Op het opgavenformulier wordt het maximum aantal te behalen punten per vraag vermeld. Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening vereist is, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Rekenen

Alle leerlingen leggen de rekentoets 3F af. Het behaalde resultaat weegt niet mee in de slaag-zakregeling. Leerlingen die minder dan een 6 halen voor deze toets, worden verplicht de rekentoets te herkansen. In totaal mogen 4 pogingen worden gedaan in havo 4 en havo 5 om de rekentoets te halen. Hierbij geldt steeds: het beste resultaat telt.

1. Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	<ul style="list-style-type: none"> • Alle modules uit het computerprogramma "Rekenwise". • Cito Voorbeeldtoetsen 3F van 2014, 2015 en 2016, te vinden op Cito.nl • Online oefentoetsen die te vinden zijn op: https://oefenen.facet.nl/facet/pages/oefen/start/ • Oefenmateriaal en websites zoals te vinden op de ELO onder het vak <i>Rekenen H4/H5/V5/V6 1819</i>
Duur:	45 minuten
Datum:	Week 50 of 51
Weging:	1 (op 1 ^e rapport)
2. computertoets	
Landelijke Cito Rekentoets 3F	
Stofomschrijving:	Dezelfde als hierboven beschreven bij de schriftelijke toets.
Duur:	120 minuten
Afnameperiodes	Van 7 t/m 20 januari 2019 Van 4 t/m 17 maart 2019 (herkansing) Van 27 mei t/m 9 juni 2019 (herkansing)
Weging:	1 (op de cijferlijst van het examen)

Natuurkunde

1. Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Nova Natuurkunde Havo 4: hoofdstuk 1, 2.
Hulpmiddelen:	Rekenmachine (geen grafische), geodriehoek, kleurpotloden en ander schrijfgerei, BINAS 6 ^e druk
Duur:	90 minuten
Datum:	In P&T-week 3
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
<p>Beoordelingscriteria: er worden een aantal vragen en/of vraagstukken voorgelegd over de natuurkunde en/of de contexten die in genoemde hoofdstukken behandeld wordt/worden. De kennis of toepassing daarvan kan ook in een andere context of situatie gevraagd worden, waarbij de in de vraag aangeboden informatie dan voldoende houvast biedt bij de beantwoording van de vraag. Bij de beantwoording worden de volgende criteria gehanteerd: er is een maximum score per vraag. Deze wordt alleen toegekend bij een volledige en geheel juiste beantwoording van de vraag. Er worden geen of minder punten toegekend indien:</p> <ul style="list-style-type: none"> -de vraag onjuist of onvolledig is beantwoord; -rekenfouten zijn gemaakt; -de bij de beantwoording benodigde wiskunde niet of niet juist wordt toegepast; -conventies en/of toegestane vuistregels m.b.t. de nauwkeurigheid niet of niet juist zijn toegepast. Dit geldt zowel voor de berekeningen, tekeningen, schetsen, bepalingen als metingen. -een gevraagde redenering, uitleg of toelichting geheel of gedeeltelijk niet juist is of ontbreekt. <p>Indien meer antwoorden, redeneringen etc. worden gegeven dan er gevraagd worden, worden alleen de eerste tot en met het gevraagde aantal beoordeeld.</p>	

Scheikunde

Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	<i>Chemie 4 HAVO 6^e editie: hoofdstuk 1 t/m 4 + 6</i>
Hulpmiddelen:	BINAS tabellenboek 6 ^e editie en rekenmachine (niet grafisch)
Duur:	In P&T-week 3
Datum:	90 minuten
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
<p>Beoordelingscriteria: er wordt een aantal vragen en/of vraagstukken voorgelegd over de scheikunde die in de genoemde hoofdstukken behandeld wordt, en/of contexten die betrokken zijn op de scheikunde uit die hoofdstukken. Voor elke vraag is er een maximum score. Dit maximum wordt alleen toegekend bij een volledig en geheel juist resultaat. Er worden minder of geen punten toegekend indien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de vraag geheel of gedeeltelijk onjuist of onvolledig is beantwoord; - rekenfouten zijn gemaakt; - conventies en/of toegestane vuistregels m.b.t. de nauwkeurigheid niet of niet juist zijn toegepast. Dit geldt zowel voor berekeningen, schetsen, tekeningen en bepalingen als voor metingen; - een gevraagde redenering, uitleg of toelichting geheel of gedeeltelijk onjuist is of ontbreekt. <p>Indien meer antwoorden, redeneringen en dergelijke zijn gegeven dan dat er werden gevraagd, worden alleen de eerste tot en met het gevraagde aantal beoordeeld.</p>	

Biologie

1 Praktische opdracht

Stofomschrijving:	Het doel van deze praktische opdracht is het uitvoeren van een gedragsobservatie van twee diersoorten tijdens een excursie naar Blijdorp (Rotterdam) en van deze observatie een schriftelijk verslag te maken (eventueel kan deze opdracht ook "thuis" worden uitgevoerd, tijdens de excursiedag wordt dan gewerkt aan een andere opdracht, de inleverdatum blijft dezelfde).
Waar:	De waarnemingen in Blijdorp (Rotterdam) worden uitgevoerd tijdens een excursie in het voorjaar 2019.
Presentatievorm:	Schriftelijk verslag
Inleverdatum:	3 weken na de excursie: april-mei 2019
Weging:	10% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
Beoordelingscriteria:	Het verslag wordt beoordeeld volgens een van te voren bekend gemaakt beoordelingsformulier.

2 Schriftelijke toets

Stofomschrijving:	Stofomschrijving: Nectar Biologie HAVO bovenbouw deel 1 Hoofdstuk 1 Gedrag Hoofdstuk 2 Soorten en Relaties Hoofdstuk 3 Cellen Hoofdstuk 4 Voortplanting en seksualiteit Hoofdstuk 7 Onderzoek doen
Duur:	90 minuten
Datum:	In P&T-week 3
Weging:	25% van het schoolexamencijfer
Kolom:	523
Beoordelingscriteria:	De criteria zullen voorafgaand aan de toets bekend gemaakt worden.
Wijze van toetsen:	De toets zal open en gesloten vragen bevatten.

3 Praktische opdracht

Stofomschrijving:	Het doel van deze praktische opdracht is het uitvoeren van een ecologisch onderzoek en over dit onderzoek een Power Point Presentatie te houden.
Presentatievorm:	Power Point presentatie
Datum:	In periode 4
Inleverdatum:	Mei/juni 2019
Weging:	15% van het schoolexamencijfer
Kolom:	533
Beoordelingscriteria:	De Power Point presentatie wordt beoordeeld volgens een van te voren bekendgemaakt beoordelingsformulier.

Natuur, Leven en Technologie (NLT)

NLT is een modulair opgezet vak, met in HAVO 4 vier modules (in voorlopige opsomming):
Elke module telt in gelijke mate (10%) mee voor het schoolexamencijfer, dat tegelijk het eindexamencijfer is.
Bij aanvang van elke module wordt in het format van het PTA meegedeeld welke toets(en) en/of praktische opdracht(en) meetellen voor het schoolexamencijfer, in totaal steeds twee. Eenmaal gedaan, maken de mededelingen deel uit van het PTA.

Module 1:	Forensisch Onderzoek
Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	reader Forensisch Onderzoek
Duur:	1 lesuur (50 minuten)
Datum:	Periode 1
Weging:	5% van het schoolexamencijfer.
Kolom:	513 (deelcijfer)
Beoordelingscriteria:	de vragen dienen juist en volledig te worden beantwoord.
Praktische opdracht	
Stofomschrijving:	reader Forensisch Onderzoek
Wijze van toetsen:	Onderzoeksdossier
Datum:	Periode 1
Weging:	5% van het schoolexamencijfer.
Kolom:	513 (deelcijfer)
Beoordelingscriteria:	Het onderzoeksdossier wordt op vorm en inhoud beoordeeld.
Module 2:	Nul-energie-huis
Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	reader Nul Energie Huis, de theorie
Duur:	60 minuten
Datum:	Periode 2
Weging:	5% van het schoolexamencijfer.
Kolom:	513 (deelcijfer)
Beoordelingscriteria:	de vragen dienen juist en volledig te worden beantwoord.
Praktische opdracht	
Stofomschrijving:	reader Nul Energie Huis, resultaten eigen onderzoek
Wijze van toetsing:	presentatie
Datum:	Periode 2
Weging:	5% van het schoolexamencijfer.
Kolom:	513 (deelcijfer)
Beoordelingscriteria:	de presentatie wordt op vorm en inhoud beoordeeld.
Module 3:	De toekomst van een Deltagebied
Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Reader De Toekomst van een Deltagebied (hst. 2 en 3).
Duur:	50 minuten (tijdens een lesuur)
Datum:	Periode 3
Weging:	5% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513 (deelcijfer)
Beoordelingscriteria:	De vragen dienen juist en volledig te worden beantwoord.
Praktische opdracht	
Stofomschrijving:	Reader De Toekomst van een Deltagebied (hst. 4, 5 en 6).
Wijze van toetsing:	presentatie
Datum:	Periode 3
Weging:	5% van het schoolexamencijfer.
Kolom:	513 (deelcijfer)
Beoordelingscriteria:	De presentatie wordt op vorm en inhoud beoordeeld aan de hand van een van te voren bekend gemaakt beoordelingsformulier.

Module 4:	Duurzaam en niet duurder
Portfolio	
Stofomschrijving:	Reader Duurzaam en niet duurder
Datum:	Periode 4
Weging:	5 % van het schoolexamencijfer.
Kolom:	513 (deelcijfer)
Beoordelingscriteria:	Het portfolio wordt op vorm en inhoud beoordeeld.
Praktische opdracht	
Wijze van toetsing:	Presentatie
Datum:	Periode 4
Weging:	5 % van het schoolexamencijfer.
Kolom:	513 (deelcijfer)
Beoordelingscriteria:	De presentatie wordt op vorm en inhoud beoordeeld aan de hand van een van te voren bekend gemaakt beoordelingsformulier.

	Vrije Module
Handelingsdeel	
Stofomschrijving:	Het uitvoeren van een onderzoek of ontwerpen van een model zoals beschreven in de verschillende keuze opdrachten
Wijze van toetsing	Het uitvoeren van een vrij te kiezen onderdeel uit de verschillende opdrachten
Datum:	Eind Havo4; uiterste inleverdatum via docent.
Weging:	Afronden met voldoende
Beoordelingscriteria:	Het geheel van de onderdelen moet overeenstemmen met 40 SBU's

Economie

1.Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	<u>Literatuur:</u> LWEO: Lesbrieven Crisis en Vervoer De stof voor de toets omvat eveneens alle aantekeningen, stencils en (oefen)opgaven, die bij de behandeling van de desbetreffende hoofdstukken ter sprake zijn gekomen.
Duur:	90minuten
Datum:	In P&T-week 3
Weging:	10% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
Beoordelingscriteria:	Bij de schriftelijke toets(en) wordt een puntenverdeling op het opgavenblad vermeld; de definitieve normering wordt na correctie van de toets(en) vastgesteld.

2.Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	<u>Literatuur:</u> LWEO: Lesbrieven Jong en oud en Werk en Werkloosheid De stof voor de toets omvat eveneens alle aantekeningen, stencils en (oefen)opgaven, die bij de behandeling van de desbetreffende hoofdstukken ter sprake zijn gekomen.
Duur:	90 minuten
Datum:	In P&T-week 4
Weging:	20% van het schoolexamencijfer
Kolom:	523
Beoordelingscriteria:	Bij de schriftelijke toets(en) wordt een puntenverdeling op het opgavenblad vermeld; de definitieve normering wordt na correctie van de toets(en) vastgesteld.

Bedrijfseconomie (M&O)

1. schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Bedrijfseconomie in Balans, HAVO Theorieboek 1, Van Vlimmeren, 8e druk, 2017, hoofdstuk 1 t/m 3, 5 t/m 13 en 16 Alle aantekeningen, stencils en (oefen)opgaven die bij de behandeling van de desbetreffende hoofdstukken ter sprake zijn geweest.
	Aan de orde komen: - basisbegrippen; - rekenvaardigheden; - (rekenen met) vreemde valuta; - beginselen van het boekhouden; - (soorten) verzekeringen; - berekeningen met enkelvoudige en samengestelde interest; - spaarvormen; - huren of kopen van een woning + leenvormen; - onderdelen uit het familierecht en het erfrecht; - (onderdelen uit het) ondernemingsplan.
Duur:	120 minuten
Datum:	april 2019, in P&T-week 3
Weging:	30% van het schoolexamencijfer
Kolom:	
Beoordelingscriteria:	Bij de schriftelijke toets(en) wordt een voorlopige puntenverdeling op het opgavenblad vermeld; de definitieve normering wordt na correctie van de toets(en) vastgesteld.

Culturele Kunstzinnige Vorming

Culturele Kunstzinnige Vorming, CKV, is een verplicht examenvak.

Het cijfer maakt deel uit van het combinatiecijfer, dat meetelt in de slaag-zak regeling.

De rode draad in CKV is het stimuleren van een creatieve en onderzoekende houding van de leerling.

Van de Havo leerling wordt verwacht dat hij kunsttheoretische en/of cultuurhistorische kennis heeft.

Eindtermen: verkennen, verbreden, verdiepen en verbinden.

Verplicht: 3 DISCAPS, 2 kleine onderzoeken en 1 groot onderzoek.

Er wordt gewerkt met de methode Contrast. Hieruit worden opdrachten gedaan.

Het proces moet gedocumenteerd worden in een online Kunstdossier. Dit Kunstdossier moet bewaard blijven tot na de uitreiking van het diploma. De leerling is hiervoor zelf verantwoordelijk.

Geen van de opdrachten komt in aanmerking voor een herkansing

Blok 1	
Stofomschrijving:	Domein A & B: Verkennen/Verbreden: *Kunsta autobiografie maken volgens Contrast. *Binnen discipline Beeldend ervaringen opdoen en opdrachten uitvoeren n.a.v. bezoek tentoonstelling "Dit is mijn Zeeland". Focus op dimensies Traditie en Innovatie. *Documenteren op eigen CKV Weebly-pagina
Duur:	8 weken
Weging:	20%
Kolom:	513
Beoordelingscriteria:	Beoordelingen volgens de criteria genoemd bij de opdrachten
Blok 2	
Stofomschrijving:	Domein B & C: Verbreden/Verdiepen: *Binnen discipline Dans ervaringen opdoen en opdrachten uitvoeren n.a.v. voorstelling en workshop "De Stilte". Focus op dimensies Amusement en Engagement. *Animatie choreografie. *Klein onderzoek 1: "Van figuratief naar abstract". Focus op Traditie en Innovatie. Vaardigheden voor het doen van onderzoek. Presenteren onderzoek
Duur:	8 weken
Weging:	25%
Kolom:	523
Beoordelingscriteria:	Beoordelingen volgens de criteria genoemd bij de opdrachten
Blok 3	
Stofomschrijving:	Domein B & C: Verbreden/Verdiepen *Binnen discipline Architectuur opdrachten uitvoeren Middelburg. Focus op dimensies: Schoonheid & Lelijkheid. *Klein onderzoek 2: Onderzoek naar Architectuur in Rotterdam, voorbereiden rondleiding in Rotterdam. Afsluiten met Excursie en presentatie ter plekke. *Bezoek museum Rotterdam, met documentatie Weebly pagina
Duur:	8 weken
Weging:	25%
Kolom:	533
Beoordelingscriteria:	Beoordelingen volgens de criteria genoemd bij de opdrachten
Blok 4	
Stofomschrijving:	Domein B & C & D: Verbreden/Verdiepen/Verbinden *Grote onderzoeksopdracht naar keuze Discipline en Dimensies naar keuze. *Verplichte Culturele activiteit in de meivakantie. *Reflectie Als afsluiting van het vak CKV reflecteren volgens Contrast.
Duur:	8 weken
Weging:	30%
Kolom:	533
Beoordelingscriteria:	Beoordelingen volgens de criteria genoemd bij de opdrachten

Kunst Algemeen

Het examen bestaat uit	Kunst Beeldend	Kunst Muziek
Schoolexamens	Kunst Beeldend	Kunst Muziek
	Kunst Algemeen	Kunst Algemeen
Centraal Examen	Kunst Algemeen	Kunst Algemeen

Kunst (Beeldend)

Voor de praktijk geldt dat de beoordeling plaatsvindt volgens een van tevoren besproken en beschikbaar gesteld beoordelingsmodel.

Alleen werk, dat onder begeleiding van de docent Kunst is vervaardigd kan in aanmerking komen voor beoordeling.

KUB introductie	
Stofomschrijving:	Introductie op het vak Kunst Beeldend
Presentatievorm	Drie werkstukken, waarbij een verslag gedaan wordt in het kunstdagboek
Inleverdatum:	Oktober 2018
Weging:	Cijfer telt uitsluitend mee voor het rapport
Beoordelingscriteria	Volgens een van tevoren vastgesteld beoordelingsmodel

KUB opdracht 1		Onderzoeksopdracht
Stofomschrijving:	Schoenen. Onderzoek naar compositie, kleur en ontwerp.	
Werkwijze:	Drie werkstukken met beeldend onderzoek n.a.v. bovenstaand thema. Hiervan wordt verslag gedaan in het kunstdagboek	
Datum:	Januari 2019	
Weging:	10% van het schoolexamencijfer	
Kolom:	513	
Beoordelingscriteria:	Volgens een van tevoren vastgesteld beoordelingsmodel.	

KUB/KUA vaktheorie	
Stofomschrijving:	Beeldelementen
Presentatievorm	Onderwerpen worden aangegeven in een reader. Vorm, compositie, kleur, licht, ruimte, materiaal, techniek
Duur:	90 min
Datum:	P&T-week 3
Kolom:	523
Weging:	10% van het schoolexamencijfer
Beoordelingscriteria	Volgens een van tevoren vastgesteld beoordelingsmodel

KUB opdracht 2		Onderzoeksopdracht
Stofomschrijving:	Cultuur van het moderne 1 ^e helft van de 20 ^e eeuw en de invloed hiervan op hedendaagse kunst	
Werkwijze:	Drie werkstukken met beeldend onderzoek n.a.v. bovenstaand thema. Hiervan wordt verslag gedaan in het kunstdagboek	
Datum:	Mei 2019	
Weging:	15% van het schoolexamencijfer	
Kolom:	533	
Beoordelingscriteria:	Volgens een van tevoren vastgesteld beoordelingsmodel.	

KUA Theorie schriftelijke toets Kunst en Cultuurhistorie	
Stofomschrijving:	De Bespiegeling Cultuur van het moderne 1 ^e helft van de 20 ^e eeuw
Duur:	90 minuten
Datum:	P&T-week 4
Weging:	15% van het schoolexamen
Kolom:	543
Beoordelingscriteria	Volgens een van tevoren vastgesteld beoordelingsmodel

Kunst (Muziek)

Voor de praktijk geldt dat de beoordeling plaatsvindt volgens een van tevoren besproken en beschikbaar gesteld beoordelingsmodel.

Alleen werk, dat onder begeleiding van de docent Kunst is vervaardigd/uitgevoerd kan in aanmerking komen voor beoordeling.

KUM introductie	
Stofomschrijving:	Introductie op het vak Kunst Muziek Hernieuwde kennismaking met de muzikale componenten melodiek, samenklank, beweging, articulatie, dynamiek, klankkleur en structuur
Presentatievorm	Opdrachten en toetsen in de periode
Datum:	September - November 2018
Weging:	Cijfer telt uitsluitend mee voor het rapport
Beoordelingscriteria	Volgens een van tevoren vastgesteld beoordelingsmodel

KUM Praktische opdracht	
Stofomschrijving:	Cover, bewerking, citaat Onderzoek naar gelijkenissen tussen muziekstukken
Werkwijze:	Verslag
Datum:	Januari 2018
Weging:	10 % van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
Beoordelingscriteria	Volgens een van tevoren vastgesteld beoordelingsmodel

KUM Vaktheorie schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	SE : muzikale componenten, Leitmotiv en filmmuziek Onderwerpen worden aangegeven in een reader
Duur:	120 minuten
Datum:	P&T-week 3
Weging:	10% van het schoolexamencijfer
Kolom:	523
Beoordelingscriteria	Volgens een van tevoren vastgesteld beoordelingsmodel

KUM Musiceren	
Stofomschrijving:	Zingen, spelen, improviseren melodisch, ritmisch, voorbereid, a vue individueel, collectief
Datum:	april 2019
Weging:	15 % van het schoolexamencijfer
Kolom:	533
Beoordelingscriteria	Volgens een van tevoren vastgesteld beoordelingsmodel

KUA Theorie schriftelijke toets Kunst en Cultuurhistorie	
Stofomschrijving:	De Bespiegeling Cultuur van het moderne 1 ^e helft van de 20 ^e eeuw
Duur:	90 minuten
Datum:	P&T-week 4
Weging:	15 % van het schoolexamen
Kolom:	543
Beoordelingscriteria	Volgens een van tevoren vastgesteld beoordelingsmodel

BSM

Schriftelijke toets	
Stofomschrijving:	Boek "Be Sports-Minded" H 1.1 - 1.5, pag. 14-113 en H 2, pag. 170-215 en aanvullende stencils. Theorie en spelregels van: Atletiek (speerwerpen, kogelstoten, discuswerpen, hoogspringen.) Volleybal Acrogym Turnen (springen) Bewegen Op Muziek
Datum:	In P&T-week 3
Duur:	60 minuten
Weging:	15% van het schoolexamencijfer
Kolom:	513
N.B.	Alleen de schriftelijke toets valt onder de herkansingsregeling.

Praktische opdracht 1 Organiseren en leiding geven

(vormt 30% van het schoolexamencijfer voor BSM)

a. Begeleiden en organiseren 1

Periode:	januari/juni 2019
Weging:	8% van het schoolexamencijfer voor PO 1
N.B.	In het PTA voor H5 worden nog twee onderdelen van deze PO opgenomen
Kolom PO 1:	523

Praktische opdracht 2 Eigen vaardigheden (vormt samen met kolomnummer 563 40% van het schoolexamencijfer BSM)

a. Atletiek

a.1.werpen

Periode:	september /oktober 2018
Weging:	3% van het schoolexamencijfer voor PO 2

a.2. springen

Periode:	juni 2019
Weging:	2% van het schoolexamencijfer voor PO 2

b. spel

b.1. volleybal

Periode:	december 2018 / januari 2019
Weging:	5% van het schoolexamencijfer voor PO 2

b.2. handbal

Periode:	juni 2019
Weging:	4% van het schoolexamencijfer voor PO 2

c. Turnen

c.1.acro of springen/zwaaien

Periode:	december 2018 / januari 2019
Weging:	5% van het schoolexamencijfer voor PO 2

d. Dans

d.1. stapeldans

Periode:	april 2019
Weging:	4% van het schoolexamencijfer voor PO 2
Kolom:	533

Bewegingsonderwijs:

Handelingsdeel	De leerlingen hebben deelgenomen aan de volgende activiteiten:
Spel:	Basketbal; Rugby; Voetbal; Korfbal; Softbal; Tsjoekebal; Volleybal; Hockey; Badminton
Turnen:	Trampoline/tumbling; Minitrampoline springen; Trapeze zwaaien; Ringen zwaaien; Schommelactiviteiten
Atletiek:	Verschillende loopvormen; Speerwerpen; Discuswerpen; Kogelstoten
Zelfverdediging:	Schermen; Judo
Bewegen op muziek:	Dansvormen gebaseerd op jazzdans, aerobics en ritme en bewegen
Circusachtige activiteiten:	Vormen van balanceren en jongleren

Profielwerkstuk

Het profielwerkstuk is een afsluitende praktische opdracht over een zelf gekozen onderwerp uit één van de examenvakken. Een aanvulling vanuit een ander vak is mogelijk. Het profielwerkstuk wordt samen met iemand anders gemaakt, tenzij dat getalsmatig onmogelijk is. In het profiel CM mag alleen gewerkt worden.

Aan het profielwerkstuk moet in totaal 80 SBU besteed worden. Het profielwerkstuk wordt uitgevoerd in periode 4 van Havo 4 en periode 1 van HAVO 5. Het profielwerkstuk wordt met een cijfer beoordeeld en telt mee in het combinatiecijfer.

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB)

nr	LOB opdracht (handelingsdeel)	Periode	Tijdsduur	Ga naar:
1	Start met checklist Studiekeuze 123	1: t/m 21 december 2018	10 minuten	https://www.studiekeuze123.nl/checklist
2	Start met Qompas Studiekeuze (inloggen)		1 uur	www.qompas.nl
3	Qompas stap 1: Mijn vertrekpunt		2 uur	https://studiekeuze.qompas.nl/portfolio/stappenplan/Mijn-vertrekpunt/2265
4	Bezoek en verslag SBVM HZ te Vlissingen		4 uur	https://studiekeuze.qompas.nl vrije opdracht SBVM
5	Qompas stap 2: Competentietest		3 uur	https://studiekeuze.qompas.nl/test-jezelf/competentietest
6	Open dagen plannen voor periode 2		20 minuten	https://studiekeuze.qompas.nl/portfolio/mijn-documenten
7	Qompas stap 3: Persoonlijkheidstest	1/2: t/m 1 juni 2019	2 uur	https://studiekeuze.qompas.nl/test-jezelf/qtc_persoonlijkheidstest
8	Zelf aan zet opdracht: voorbereiding opendagen/meeloopdagen		10 minuten	https://studiekeuze.qompas.nl/stappenplan/aanvullingen
9	Eén of twee Open dagen naar keuze incl. verslagen		16 uur	https://studiekeuze.qompas.nl/downloads/Bezoekformulier-open-dag.pdf https://www.cswalcheren.nl/locaties/csw-van-de-perre/verlof-opendagenmeeloopdagen-etc
10	Qompas stap 4: Loopbaandossier Bespreken met mentor		20 minuten	https://studiekeuze.qompas.nl

Opmerkingen:

- ✓ Alle handelingsdelen moeten **vóór 1 maart** naar behoren zijn afgerond om te kunnen worden bevorderd. Dit is ter beoordeling aan de mentor en/of decaan.
- ✓ De verslagen moet je opslaan in je portfolio (www.qompas.nl). Omvang: minimaal één A4 (lettertype 12) met daarin verwerkt de **feitelijke gegevens** (Welke studie? Waar? Wanneer?) maar vooral **een uitvoerige uitleg wat het bezoek heeft opgeleverd** en wat nu de vervolgactie zal zijn. Gebruik de juiste verslagformulieren!
- ✓ Het digitale LOB-portfolio bestaat uit een aantal verplichte opdrachten. In overleg met de mentor/ decaan kun je daarnaast kiezen voor meer verdiepende opdrachten of met een goede reden de voorgestelde opdrachten vervangen door andere opdrachten.

Verlofregeling:

De voorlichtingsdagen worden meestal op zaterdagen gehouden, maar soms ook onder schooltijd. Als het niet lukt om in je eigen tijd te gaan, kun je verlof aanvragen. Met de kopie van de uitnodiging die je na aanmelding krijgt van de Hogeschool of Universiteit met daarop de handtekening van een ouder / verzorger, ga je ruim van te voren bij de mentor langs om verlof aan te vragen. Plan je voorlichtingsmomenten dus op tijd!

Let op: tijdens P&T weken, repetities, spreekbeurten e.d. krijgt je geen toestemming om onder schooltijd te gaan. Controleer altijd eerst de (jaar)planning!

Herkansing: n.v.t. **Je moet voor 1 juni 2019 alle 4 LOB stappen/opdrachten gedaan hebben.**